

**ИНФОРМАЦИЈА О НАУЧНОМ
СКУПУ „СРБИЈА
И СТРАТЕГИЈСКА РАСКРШЋА”****SCIENTIFIC CONFERENCE
“SERBIA AND STRATEGIC
CROSSROADS”****Милош Р. Миленковић,**
истраживач-сарадник

Министарство одбране Републике Србије,
Институт за стратегијска истраживања
Незнаног јунака 38, 11000 Београд
milos.milenkovic@mod.gov.rs

Miloš R. Milenković,
Research Assistant

Ministry of Defence of the Republic of
Serbia, Strategic Research Institute
Neznanog junaka 38, 11000 Beograd
milos.milenkovic@mod.gov.rs

У организацији Института за стратегијска истраживања и Катедре стратегије Школе националне одбране 30. септембра 2016. године у Дому Гарде одржан је научни скуп „Србија и стратегијска раскршћа” („ИСИКС 2016”) под слоганом „Промишљати о прошлости, разумети садашњост и креирати будућност”. Научни скуп био је посвећен сагледавању и процени дугорочних стратегијских трендова и појава на глобалном, регионалном и националном нивоу, као и развоју стратегијског мишљења као важне претпоставке решавања најзначајнијих стратешких проблема Републике Србије како из области безбедности и одбране тако и шире.

Увиђајући потребу за даљим развојем стратегијске мисли и изграђивањем способности стратешког промишљања у области безбедности и одбране, а у настојању да се пружи допринос идентификовању кључних чинилаца за решавање стратешких проблема са којима се Република Србија може суочити у будућности, научни скуп „Србија и стратегијска раскршћа” чиниле су следеће тематске целине:

- Развој теорије и праксе стратегијског мишљења као претпоставке унапређења безбедности и одбране Републике Србије,
- Теоријска и практична изграђеност Стратегије и Војне стратегије,
- Стратегијска раскршћа у прошлости – историјске поуке,
- Глобално геополитичко престојавање и војно-политичке промене у Европи – стратегијске импликације и
- Стари – нови изазови, ризици и претње – стратегијско-доктринарне дилеме у области безбедности и одбране.

Радови презентовани на научном скупу „ИСИКС 2016” представљају резултат напора научне и стручне јавности из Републике Србије и држава у непосредном окружењу да се свеобухватно размотре теоријски и практични аспекти дугорочних стратегијских трендова и појава на глобалном, регионалном и националном нивоу, као и идентификовања кључних чинилаца за решавање најзначајнијих стратешких проблема Републике Србије како из области безбедности и одбране тако и шире.

У оквиру прве тематске целине *Развој теорије и праксе стратегијског мишљења као претходних унапређења безбедности и одбране* презентовани радови баве се питањима сложене међузависности између теоријског промишљања безбедности и практичног деловања државних органа и институција Републике Србије. Јасно је да без адекватне теоријске основе нема ни изградње ефикасног и рационалног система безбедности. С друге стране, чињеница је да уколико теорија није узела у обзир све кључне карактеристике безбедносних изазова, ризика и претњи, не може бити речи о поузданости стратегијске научне мисли. О томе говори читав историјски развој стратегијског промишљања од Сун Цуа, Тукидида и Макијавелија, преко Жоминија и Клаузевица, великана српске војне мисли, до модерних теоретичара стратегије, па је разматрање те проблематике неопходно и научно оправдано.

Један број аутора у оквиру ове тематске целине обрађује српски геополитички идентитет, који треба да представља основу за изградњу државне геополитичке амбиције и праксе, а тиме и стратегије националне безбедности и одбране. Истакнуто је и да је стратегијски развој у области безбедности предуслов развоја свих осталих области, које се по неокласичној теорији сматрају покретачима развоја у друштву. Анализирани су главни правци тренутног и будућег деловања САД и РФ у домену националне безбедности и њихове рефлексије на простор Балкана, као и квалитативни и квантитативни допринос Републике Србије цивилним и војним мисијама у оквиру ЗБОП ЕУ и УН. На примеру Републике Србије анализирани су основне појаве и трендови у домену чинилаца стратегијског окружења и њихов појединачни, али и хибридни утицај на развој система одбране, као и значај усвајања националне стратегије заштите и спасавања у ванредним ситуацијама. Такође, разматран је феномен „хибридног рата“ и значај обавештајног система у систему одбране.

Теоријска и практична издараженост Стратегије и Војне стратегије је тематска целина у оквиру које су изложени радови који се баве сложеним питањима места и улоге стратегије одбране у нормативно-правном и стратегијско-доктринарном систему анализом и компарацијом постојећих решења, као и предлозима могућих опција за измене стратегијских докумената и стварање услова за јачање научних потенцијала у наведеној области. Такође, бави се преиспитивањем постојећег појмовно-категоријалног апарата којим располаже наша стратегијска мисао, као и могућностима примене појединих страних и сопствених искустава. У овом панелу аутори указују на стратегијско-безбедносне трендове и пројекцију стратешких оквира безбедности Републике Србије кроз анализу кључних чинилаца безбедности на простору Балкана. Такође, разматран је и однос стратегије према операцији и тактици и њихово појмовно разграничење, али и војна стратегија као наука одбране и војна стратегија као елемент стратегије државе.

Радови који су изложени у оквиру треће тематске целине *Стратегијска раскршћа у прошлости – историјске поуке* баве се питањима еволуције стратегијског промишљања и деловања, са посебним акцентом на искуство Србије и деловање њених државних институција у различитим историјским периодима. Будући да постоји јасна свест да без изучавања историјских корена савремених догађаја нема ни поузданих и на науци утемељених предвиђања, ова целина је замишљена као научни допринос квалитетнијем сагледавању стратегијских околности у којима се одлучивало и деловало у прошлости. Како је то давно истакао Жомини, стратегија је престала да буде скуп војних знања неопходних војсковођама да воде рат, већ је реч о „ратној политици“ која кључно утиче на исход рата и реализацију националних интереса. У том контексту значајно је да се изнова преиспитају поуке из прошлости.

Тематска целина *Глобално геополитичко истратешко пројектовање и војно-политичке промене у Европи – стратешкојске импликације* бави се питањима процена савремених геополитичких процеса, који представљају својеврстан прелазни период од униполарног ка мултиполарном међународном поретку који се карактерише снажним порастом нестабилности и небезбедности широм света. Заостравање евроатлантске и евроазијске геополитичке перцепције у међународној политици, пораст нестабилности и насиља у ближем и даљем европском окружењу носе снажне импликације на процесе у Европи и озбиљно угрожавају и обезвређују носеће идеје европског заједништва и Европске уније као постнационалног модела политичког организовања. Анализирана је Глобална стратегија Европске уније и европски систем регионалне безбедности, али и последице Арапског пролећа и њихов утицај на безбедност Европе. Такође, разматрана је и позиција малих држава у тако снажно поларизованом глобалном контексту, као и однос малих држава према националном интересу, вреднујући на тај начин расположива стратешка опредељења Републике Србије. Истакнуто је да интереси великих сила на простору Балкана показују сву сложеност савремених међународних односа, као и да је данас на сцени својеврсна криза глобалне моћи, као и снажно слабљење идеје глобалног заједништва. У том контексту анализира се позиција Републике Србије као релативно мале државе, посматрано глобално, али са одређеним потенцијалом утицаја у постконфликтном региону Западног Балкана. Чињеница да се Република Србија определила за европске интеграције, али и војну неутралност, доприноси да је њен спољнополитички положај умногоме специфичан, што се консеквентно одражава и на стратешком плану и захтева дугорочну процену и планирање.

Тематска целина *Стари – нови изазови, ризици и претње – стратешко-доктринарне дилеме у области безбедности*

и одбране бави се анализом чинилаца такваног класичног приступа безбедности у савременим условима, али и утицајима све израженијих нових изазова, ризика и претњи, као што су глобални исламистички екстремизам, информационо ратовање и друго. Као једна од кључних дилема те проблематике издваја се потреба држава за сарадњом у области безбедности и одбране како би се заједнички супротставиле све израженијим безбедносним изазовима у време када моћ држава опада услед све већег утицаја међународних организација, мултинационалних компанија и других недржавних субјеката на међународне односе.

Полазећи од значаја проблема који су разматрани на научном скупу, као и потребе да резултати истраживања и питања која су од огромног значаја за дефинисање стратешких опредељења Републике Србије буду доступна најширој стручној и академској јавности, ауторизована излагања еминентних стручњака, научних радника из Републике Србије, припадника Министарства одбране и Војске Србије и представника образовних институција из држава у окружењу публикована су у Зборнику радова. У Зборник је уврштено 48 радова учесника научног скупа и на тај начин су јавности учињени доступним резултати истраживања који се односе на теорију и праксу стратешког мишљења, теоријску и практичну изграђеност стратегије и војне стратегије, историјске поуке из прошлости, геополитичко престројавање и војно-политичке промене у Европи, савремене безбедносне изазове, ризике и претње националној безбедности и могуће стратешко-доктринарне дилеме у области безбедности и одбране.

Зборник представља настојање да се критички сагледа прошлост, објасне проблеми у садашњости и предвиде изазови у будућности – посебно у домену развоја стратешко-теоријске теорије, унапређења метода стратешког планирања и изградње модела стратешког лидерства у Републици Србији, али и унапређењу наставно-образовног

и научноистраживачког рада у области безбедности и одбране. Са сигурношћу се може констатовати да презентовани радови отварају могућност за јасније и целовитије сагледавање глобалних, регионалних и националних безбедносних изазова, ризика и претњи и других актуелних безбедносних проблема, као и њихову рефлексију и утицај на националну безбедност. Такође, доприносе идентификовању кључних чинилаца од значаја за решавање стратешких проблема са којима се Република Србија може суочити у будућности.

Институт за стратегијска истраживања и Школа националне одбране Војне академије као организатори научног скупа представљају значајне научноистраживачке и научно-образовне јединице Министарства одбране у којима се негује дуга традиција изградње теорије стратегијског мишљења, континуирано унапређују методе стратегијског планирања и развијају способности стратегијског лидерства бројних војних и цивилних руководиоца из земље и иностранства. Наиме, научноистраживачка делатност у МО и ВС организована је са циљем остваривања основних, примењених и развојних истраживања и откривања нових научних сазнања и метода усмерених на развој и јачање система одбране и његову способност да одговори на садашње и будуће изазове, ризике и претње безбедности Републике Србије. Располагање поузданим резултатима истраживања из различитих области услов је извршавања мисија и задатака Војске Србије и подизања

ефикасности Војске у свим њеним сегментима. Такав став према науци значајно је утицао да на научни скуп буду позвани научни радници из различитих области које су битне за дефинисање и идентификовање кључних чинилаца за решавање стратешких проблема за систем безбедности, одбране и војну делатност у целини.

Такође, важно је истаћи да одржани научни скуп „Србија и стратегијска раскршћа” и Зборник радова треба да афирмишу опредељење Института за стратегијска истраживања и Школе националне одбране Војне академије да наставе своје истраживачке напоре у трагању за научно утемељеним одговорима на бројне и комплексне изазове са којима се суочава свет на почетку 21. века, а који својом противуречном динамиком испољавају значајан утицај на Републику Србију, угрожавајући могућност пуне заштите и даље афирмације њених националних вредности и интереса. Резултати таквих научноистраживачких напора, укључујући и организовање научних скупова, треба у пуној мери да афирмишу моћ знања и значај стратешког мишљења као претпоставке за стратешке одговоре. Управо зато Институт за стратегијска истраживања и Школа националне одбране сматрају оправданим да научни скуп „Србија и стратегијска раскршћа” прерасте у традиционално окупљање научне и стручне јавности, који ће наставити да се бави најзначајнијим питањима безбедности и заштите националних интереса Републике Србије и српског народа у будућности.

The Institute for Strategic Research and Strategy Department of the School of National Defence organized a scientific conference “Serbia and the strategic crossroads” (“ISIKS 2016”) on 30 September 2016 in the House of Guards. The motto of this conference was “Thinking about the past, understanding the present and creating the future”. This scientific meeting was dedicated to reviewing and evaluating long-term strategic trends and developments at global, regional and national levels, as well as the development of strategic thinking as important prerequisites for solving the most important strategic problems of the Republic of Serbia in the field of security and defence, and beyond.

The conference was organized through five panels that were interconnected. The topics were: (1) The development of the theory and practice of strategic thinking as a prerequisite for improving the security and defence of the

Republic of Serbia; (2) Theoretical and practical strategy and military strategy development; (3) The strategic crossroads in the past – historical lessons; (4) Global realignment of geopolitical and military-political change in Europe – strategic implications and (5) Old – new challenges, risks and threats – strategic and doctrinal dilemmas in the field of security and defence.

The articles presented during the conference were published in the collection of papers so in this way they are available to the scientific and social community. Considering the great number of participants, as well as a variety of themes, we certainly can say that the conference lived up to expectations. There is no doubt that the running themes and offered answers will contribute to a better understanding of contemporary security flows.